

OPERATIIVINEN SOPIMUS 2017

Sivistystoimiala

Palvelualue: Varhaiskasvatus TILINPÄÄTÖS 31.12.2017

Sopimuksen tarkoitus:

Tällä operatiivisella sopimuksella kunnallisen suomenkielisen varhaiskasvatuksen palvelualuejohtaja sopii kasvatus- ja opetuslautakunnan ja kaupunginhallituksen välisen strategisen sopimuksen asettamien tavoitteiden mukaisesta palvelutoiminnan laajuudesta ja resursseista sekä toimista palvelutuotannon kehittämiseksi. Operatiivinen sopimus sisältää palvelualueen keskeiset toiminnalliset tavoitteet ja tavoitteiden toteutumista kuvaavat mittarit.

1 Lähtökohdat

1.1 Lyhyt kuvaus toiminnasta

Turun Kaupungin suomenkielinen varhaiskasvatus jakaantuu eteläiseen ja pohjoiseen varhaiskasvatusalueeseen. Varhaiskasvatusalueilla on yhteensä 48 päivähoitoyksikköä, jotka koostuvat usean eri varhaiskasvatustoiminnan kokonaisuudesta ja sijaitsevat fyysisesti eri osoitteissa. Turun suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa on osapäiväistä ja osa-aikaista sekä kokopäiväistä päiväkotitoimintaa, ilta- ja ympärivuorokautista päiväkotitoimintaa ja esiopetusta sekä täydentävää päivähoitoa joko päiväkotien tai koulujen yhteydessä. Perhepäivähoitoa järjestetään hoitajan omassa kodissa tapahtuvana perhepäivähoitona ja kolmiperhepäivähoitona. Muussa varhaiskasvatuksessa toimii 27 leikkipuistoa eri puolilla kaupunkia, leikkikouluja sekä perhekerhoja myös yhteistyössä seurakuntien ja kolmannen sektorin kanssa. Leikkikouluja järjestetään sekä sisätiloissa että ns. ulkoiluleikkikouluina. Avoimien päiväkotien toiminta kuuluu myös muun varhaiskasvatuksen palveluihin. Ruotsin kielen kielikylpytoimintaa ja esiopetusta järjestetään Kerttulin päivähoitoyksikössä ja englannin kielen kielisuihkutoimintaa ja esiopetusta Tuomaansillan päivähoitoyksikössä. Itäharjun päivähoitoyksikössä toimii ulkopäiväkotiryhmä. Ko. yksikön Viinamäenkadun esiopetus järjestetään osittain ulkotoimintana. Osittaisena ulkotoimintana esiopetus järjestetään myös Vasaramäen päivähoitoyksikössä. Varhaiserityiskasvatuksen palveluina ovat yksittäisille lapsille laaditut erilaiset tukimuodot lähipäiväkodissa tai alueelliset integroiduissa erityisryhmissä. Varhaiskasvatuksen erityisopettajat tukevat lapsia, henkilökuntaa ja perheitä konsultoimalla sekä osallistumalla päiväkotien arjen toimintaan.

2.1 Toimintaympäristön muutostekijät

Uusi kuntakohtainen esiopetussuunnitelma otettiin käyttöön elokuussa 2016. Uuden opetussuunnitelman myötä lasten osallisuus ja toiminnallisuus sekä kokonaisvaltainen oppiminen lisääntyvät entisestään. Turun kaupungin esiopetuksessa siirryttiin tuolloin mm. kirjattomaan esiopetukseen. 8.5.2015 säädetyn varhaiskasvatuslain 2a §:n tavoitteet asettavat varhaiskasvatuksen järjestämiselle ja toteuttamiselle entistä velvoittavammat ja yksityiskohtaisemmat vaateet. Uusista normiperusteisista varhaiskasvatussuunnitelman perusteista annettiin määräys syksyllä 2016, ja kuntien tulee ottaa uusien perusteiden mukaiset varhaiskasvatussuunnitelmat käyttöön viimeistään 1.8.2017. Varhaiskasvatussuunnitelman kuntakohtainen uudistaminen onkin keskeisin varhaiskasvatuksen sisältöä ja laatua ohjaava tekijä sopimuskaudella.

Varhaiskasvatuslain 11a ja 11b pykälien muutosta ns. varhaiskasvatuksen subjektiivisen oikeuden rajaamisesta ei oteta Turussa käyttöön. Turku on niin ikään päättänyt olla ottamatta käyttöön lasten päivähoidosta annetun asetuksen 6 § 1 momentin muutosta, joka määrittelee lasten ja henkilökunnan välistä suhdelukua. Valtioneuvosto antoi 20.10.2016 eduskunnalle hallituksen esityksen uudeksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaiksi. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.3.2017 alkaen.

Lasten määrä kunnallisissa suomenkielisissä varhaiskasvatuspalveluissa tulee säilymään edellisen vuoden tasolla tai lisääntyä hieman. Rauninaukion ja Inspehtorinkadun päiväkotikiinteistöistä luovuttiin kesällä 2016 ja Betaniankadun päiväkodin toiminta muutettiin elokuusta 2016 alkaen avoimen varhaiskasvatuksen toiminnaksi. Stålarinkadun päiväkodin peruskorjatut tilat saatiin uudelleen käyttöön elokuussa 2016. Uusien tai korvaavien päiväkotihankkeiden suunnittelun ja rakentamisen odotetaan edistyvän suunnitelmien mukaisesti Syvälhhdessa, Kastussa, Tallimäessä ja Yli-Maariassa, jotta uusia päiväkotitiloja saadaan käyttöön vuosina 2018-2019.

Alle kouluikäisten lasten määrä kasvaa maltillisesti Turussa vuonna 2017. Toimintaa tehostamalla voidaan palveluiden lisäkysyntää ohjata osittain suomenkieliseen kunnalliseen varhaiskasvatukseen. Alle kouluikäisten vieraskielisten lasten osuus kasvaa edelleen Turussa voimakkaasti. Tämä näkyy varhaiskasvatuspalveluiden kysynnässä ja tarpeessa suunnata resursseja mm. kielen oppimiseen.

3.1 Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Varhaiskasvatussuunnitelman kuntakohtainen uudistaminen on keskeisin varhaiskasvatuksen sisältöä ja laatua ohjaava tekijä sopimuskaudella. Varhaiskasvatussuunnitelmaprosessi etenee laajalla osallisuudella, jonka aikana uuden suunnitelman periaatteiden odotetaan jo sisäistyvän varhaiskasvatuksen ammattilaisten työskentelyyn. Prosessin etenemistä tuetaan varhaiskasvatuksen pedagogiikkaan ja pedagogiikan johtamiseen keskittyvien hankkeiden avulla.

2 Taloudelliset tavoitteet

2.1 Määrärahat

1.000 €	TOT 2015	TP 2016	TA 2017	TOT 30.6.2017	TOTEUMA 31.12.2017	
Tulot	7.321	7.063	7.853	3.895	6.840	
Menot	62.898	63.537	62.452	32.434	62.428	
Netto	-55.577	-56.474	-54.599	-28.539	-55.588	
Muutos-%	%	1,6 %	-3,3 %		-1,6 %	

3 Resurssien käyttö

3.1 Työvoiman käyttö

	TOT 2015	TP 2016	TA 2017	TOT 30.6.2017	TOTEUMA 31.12.2017	
Htv	1334	1321,5	1305	1 343,2	1 311,3	
Palkat ja palkkiot	38 940 055	38 859 843	37 795 565	20 365	38 469 401	
Sijaistus %	40,1	40,7	39,1	49,7	40,5	
Sairaspoissaolo %	5,0	5,1	4,8	5,6	4,9	

3.2 Tilojen ja alueiden käyttö

	TOT 2015	TP 2016	TAE 2017	TOT 30.6.2017	TOTEUMA 31.12.2017	
Tilat yhteensä (m ²)	55 716	57 500	52 752		52 366	
Sisäinen vuokra yhteensä (€)	8 137 083	8 728 582	8 777 307	4 428 170	8 642 752	
Lisätietoja:						

4 Toiminnalliset tavoitteet

4.1 Operatiiviset tavoitteet

Strategiasta johdetut tavoitteet

Strategisen sopimuksen tavoite	Linjauksen tunnus/ alataavoite	Palvelualueen projekti, hanke tai toimenpide	Salkunhallinnassa mukana (K/E)	Mittarin seuranta- väli	Vastuu (tulos- alue/ yksikkö)	TAE 2017	TOT 30.6.2017	TOTEUMA 31.12.2017
Kunnallisen ja yksityisen päivähoiton suhteellinen osuus (%) (kv)	2.2.5	Lapsimäärä kunnallisissa palveluissa säilyy ennallaan tai tehostamisen myötä kasvaa hieman.	E	Kuukausiraportointi	Palvelu- aluejoh- taja	70%	tammi- kesäkuus- sa 69 %	ka. 68 %
Palveluverkon tarkastelu tehdään ja esitetyt toimenpiteet toteutetaan (kv)	2.2.6	Palveluverkkoa tarkastellaan tarpeen mukaan alueittain / kaupunginosit- tain. Hoidon aloituksen kysely huoltajille	K	joulukuu 2017 joulukuu 2017	Palvelu- aluejoh- taja Palvelu- päällikkö	Varhaiskasvatuksen näkemys palveluver- kon kehittämiseksi on tehty. Hyödynnetään huolta- jien vastauksista saatua tietoa osaltaan palveluverkon suun- nittelussa.	Varhais- kasvatus on osallis- tunut aktii- visesti alueittain tehtyyn palvelu- verkon tarkaste- luun ja asiakasky- selyiden vastauk- sissa esille tuotuja ajatuk- sia on hyödyn- netty mahdolli- suuksien mu- kaan.	Varhaiskasva- tus on ollut mukana aluel- listen palvelu- verkkojen suunnittelussa. Asiakasky- selyiden vas- tauksissa esille tuotuja ajatuk- sia on hyödyn- netty mahdolli- suuksien mu- kaan.
Lisätietoja:								

Muut tavoitteet

Tavoitteen peruste (uudistamisohjelma, muu)	Palvelualueen tavoite (=toimenpide, projekti, hanke, muu)	Salkunhallinnassa mukana (K/E)	Mittarin seuranta-väli	Vastuu (tulosalue/yksikkö)	TAE 2017	TOT 30.6.2017	TOTEUMA 31.12.2017
Varhaiskasvatuksen pedagogiikan kehittäminen varhaiskasvatuslain ja opetussuunnitelmien velvoitteiden mukaisesti	Lapsilähtöinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa – Osallisuus, vaikuttaminen ja toimintakulttuuri päiväkodissa demokraattisuuden näkökulmasta. Vasu-prosessi	E K	joulukuu	Esimiehet Palvelupäällikkö, esimiehet	Lapsilähtöisen pedagogisen toiminnan kehittäminen on otettu kaikissa yksiköissä kehittämisen kohteeksi uuden vasun käyttöön oton myötä.	Uusi vasu otetaan käyttöön 1.8.2017. Lapsilähtöisen pedagogiikan koulutusta on järjestetty henkilöstölle, osallistujia yhteensä 300. Viisi henkilöä osallistui lapsilähtöisyyden verkostotapaamiseen Tallinnassa kesäkuussa 2017. Hyvien käytäntöjen messut järjestettiin 13.6.2017.	Toteutunut.
Varhaiskasvatuksen pedagogiikan kehittäminen varhaiskasvatuslain ja opetussuunnitelmien velvoitteiden mukaisesti johtamisen keinoin	Pedagogiikan johtaminen varhaiskasvatuksessa.	K	joulukuu	Palvelualuejohtaja	Johtajuusrakenne laajennetaan kattamaan koko varhaiskasvatusta	Johtajuusrakenteen eri tasot ja niiden sisällöt on määritetty.	Toteutunut.

					<p>Varhaiskasvatuksen auditointimalli on suunniteltu.</p> <p>Kaikki päivähoitoyksiköiden johtajat osallistuvat pedagogiikan johtaminen varhaiskasvatuksessa – hankkeeseen.</p>	<p>Rakenne siirretään syksyllä 2017 sähköiseksi vuosikelloksi.</p> <p>Malli suunnitellaan syksyllä 2017.</p> <p>Toteutunut.</p>	<p>Toteutunut.</p> <p>Toteutunut.</p>
Terveiden elämäntapojen edistäminen 2.1.2 (kh)	Varhaiskasvatus osallistuu Koko Turku liikkuu kampanjaan. Otetaan käyttöön syksyllä 2016 julkaistut Alle kouluikäisten lasten fyysisen aktiivisuuden suositukset.	K	joulukuu	Palvelupäällikkö	Syksyllä 2016 alkanut systemaattinen liikunnan koordinointi ja kehittäminen on juurtunut varhaiskasvatuksen perustoimintaan. Turun liikkuva varhaiskasvatus II-hankkeen myötä liikunnallisen elämäntavan vahvistaminen alle kouluikäisten keskuudessa on laajentunut entisestään. Yhteistyö vapaa-aikatoimen kanssa on syventynyt.	Toteutunut. Kaksi hankkeenaattoria on palkattu, toinen 1.5., toinen 1.6. alkanen. Liikkuamiseen liittyviä ideoita on kerätty yhteiseen käyttöön Suomi100-teemalla. Hankkeen toteuttamisen suunnitelmassa on erityisesti huomioitu muu varhais-	Toteutunut.

						kasvatus. Yhteisten koulutusten suunnittelu vapaa-aikatoimen kanssa on aloitettu. "Turku tekee hyvää"-teema esitelty esimiehille 16.6.2017 esimiespäivässä.	
Vanhemmuuden tukeminen 2.2.8 (kh)	Kasvatuskumppanuuskoulutukset jatkuu suunnitelman mukaan.	E	joulukuu	Palvelupäällikkö	72 henkilöä on osallistunut kasvatuskumppanuuskoulutukseen.	36 henkilöä on osallistunut kasvatuskumppanuuskoulutukseen.	Toteutunut.
Yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden vähentäminen 2.1.2 (kh)	Varhaiskasvatuslaki edellyttää huomioidaan lasten ja huoltajien osallisuuden toiminnan järjestämisessä. Kehittävä palaute varhaiskasvatuksessa. Hankkeen tavoitteet: 1) tukea henkilöstön pedagogisesti tietoista toimintaa lasten kehitystä ja oppimista tukevaksi 2) vahvistaa osallisuutta ja kehittää oppimisympäristöjä lähes reaaliaikaisen palautteen avulla, 3) kytkeä palaute suoraan kehittämistoimintaan, 4) ohjata toimintakulttuuria tietoperustaiseen työhön, johtamiseen ja ohjaamiseen ja lopulta 5) kehittävän palautteen menetelmän vakiinnuttaminen osaksi varhaiskasvatuksen kehittämistyötä.	E K	Jatkuva havoinnointi. Lapsihaastattelut. Asiakas-kyselyt. Hankkeisiin liittyvä tiedonkeruu	Yksikön johtaja & työntekijät Yksikön johtaja & työntekijät Palvelupäällikkö	Lasten ja huoltajien osallisuus huomioidaan toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa uuden varhaiskasvatussuunnitelman edellyttämällä tavalla.	Uusi varhaiskasvatussuunnitelma otetaan käyttöön 1.8.2017.	Toteutunut.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain uudistus	Hankitaan ja otetaan käyttöön lasten hoitoaikojen sähköinen varaus- ja seuranta järjestelmä	K	joulukuu 2017	palvelu-aluejohtaja, palvelupäällikkö	Sähköinen hoitoaikojen varaus- ja seuranta järjestelmä on käytössä Turun varhaiskasvatuksessa ja asiakasmaksut peritään varttujen tuntimäärien perusteella.	Uudet keskimääräisiin viikkotunteihin perustuvat varhaiskasvatuksen palvelutuotteet on otettu käyttöön 1.3.2017. Sähköisen järjestelmän kilpailutus on avattu kesäkuussa 2017.	Sähköisen järjestelmän käyttöönoton pilotointi on alkanut 9/2017 ja ja jatkuu edelleen keväällä 2018. Järjestelmä saataneen käyttöön kaikkiin yksiköihin viimeistään toukuussa 2018..
--	---	---	---------------	---------------------------------------	---	--	---

Lisätietoja:

5 Henkilöstön hyvinvointi ja työelämän laatu

5.1 Kaupungin yhteiset tavoitteet

Henkilöstöohjelman painopistealue	Toimialan tavoite TAE 2017	Palvelualueen tavoite TAE 2017	TOT 30.6.2017	TOT 31.12.2017
Turussa jokaisen tulee voida kokea, että työ lisää hyvinvointia	Sivistystoimialan sairauspoissaolon (%) aleneminen edellisiin vuosiin verrattuna	2014: 4,9%, 2015: 4,4%, 2016:5,1% 2017: <i>Palataan vuoden 2015 tasolle.</i>	.5,6 %	4,9 %
Aktiivinen osaamisen ennakointi	Alkaneiden työkyvyttömyyseläkkeiden määrä alhainen		..	4
Turku on vetovoimainen työnantaja	Sivistystoimialan HTV-tavoite asetetaan sopimuksen kohdassa "Resurssien käyttö" ja on 3610		1343,2 htv	1311,3 htv

5.2 Toimialoittain/palvelualueittain seurattavat (taulukko poistetaan, mikäli toimilalla ei ole Kunta 10 –palvelualuekohtaista seuranta)

Kunta 10- mittarit, tulokset joka toinen vuosi	TOT 2014	TOT 2016	Palvelualueen tavoite TAE 2017	TOT 31.12.2017
Työnantajan suositteleminen (suosittelee %)	71.1%		71.5%	82,1%
Päätöksenteon oikeudenmukaisuus	3.01		3.3	3,3

Kehityskeskustelujen käyminen (kyllä %)	61.6. % ryhmäkeh.k. 23.7	69,27%	Kaikkien kehityskeskustelujen käyminen 90%	85% (31.12.2017)
Työpaikan ilmapiiri	3.64		3.70	3,95

6 Tunnusluvut

6.1 Tavoitteelliset tunnusluvut

Tunnusluku	Tyyppi	TOT 2015	TOT 2016	TAE 2017	Seuranta-väli	TOT 30.6.2017	TOT 31.12.2017
0-6-vuotiaat	K/T	12 050	12 100	12 350		12 088	**12 046
Päiväkodit	V	4 865	4 792	4 865		4 945	4 813
Esiopetus	V	1 215	1 211	1 250		1 224	987
Perhepäivähoito	V	258	208	200		206	200
Muu varhaiskasvatus / kerhot	V	102	101	110		123	117
Muu varhaiskasvatus / puistot	V	437	415	420		401	366
Muu varhaiskasvatus / lasten käyntikerrat avoimessa pk:ssa	V	1 056	1 122	1 100		1453	1 310
** Tilastokeskuksen antama vahvistamaton tieto 15.2.18							

Tunnusluvun tyyppi:

V= Volyymi

K/T= Kysyntä/tarve

L/V=Laatu/vaikuttavuus

S/P=Saataavuus/peittävyys

T/T=Tuottavuus/taloudellisuus